

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/ Issue 12 (Eylül/ September 2023), s. 1452-1470.
|| Geliş Tarihi-Received: 24.07.2023
|| Kabul Tarihi-Accepted: 15.08.2023
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1332319

Keman Eğitiminde Tını, Ses Rengi, Ton Üretimi ve Müzikalitenin İncelenmesi

Examination of Timbre Sound Colour, Tone Productation and Musicality in Violin Education

Ayşe Özlem AKDENİZ*

Öz

Uzun bir zamana yayılan yüksek seviyeli bir keman eğitimi, güzel ve etkileyici bir ses rengi ile tını üretmenin inceliklerini öğretmeyi amaçlayan bir süreçtir. Kemanda güzel bir ses ve ton elde etmek ve müzikaliteyi doğru ifade edebilmek birçok Klasik müzik icracısı için büyük bir hedef olmuştur. İcracılar bu süreç içerisinde edinimlerini zaman içerisinde görme, duyma ve dokunma duyuları ile bütünleştirerek gelişmiş bir yeteneğe, bilgi ve birikime çevirirler. İcracının yetenek ve becerilerinin otaya çıkması için, çalgı ile ilgili çeşitli teknik bileşenlerin de bir araya gelmesi gerekir. Tüm bu kazanımların zaman içinde edinilebildiği bir süreçte ortaya çıkan ses rengi ve tını güzelliği, kemanın kendine özgün yapısal özellikleriyle birleşerek müziğe derinlik ve duygusal bir ifade katar. Bu makalede keman eğitiminde tını, ses rengi, güzel ton üretimi ve müzikal ifadenin doğru aktarılması ve yorumlanması üzerinde durulacak ve bu unsurların nasıl geliştirilebileceği detaylı olarak incelenecektir. Aynı zamanda öğrencilerin çalgılarıyla etkileşimlerini, teknik becerilerini ve müzikal anlayışlarını geliştirmek için yapabilecekleri uygulamaları ele alınarak kemanın sesini ve tınısını doğru kullanmayı, güzel bir tonu ve müzikaliteyi nasıl üreteceklerini öğrenmelerine yardımcı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Keman, eğitim, keman eğitimi, müzik, tını.

Abstract

A high level of violin training over a long period of time is a process that aims to teach the subtleties of producing a beautiful and expressive sound colour and timbre. Achieving a beautiful sound and tone on the violin and being able to express musicality correctly has been a great goal for many Classical music performers. Performers integrate their acquisitions in this process with the senses of sight, hearing and touch over time and turn them into a developed talent, knowledge and accumulation. In order for the talent and skills of the performer to emerge, various technical components related to the instrument must also come together. The beauty of sound colour and timbre, which can be achieved in a process where all these gains can be acquired over time, combine with the unique structural features of the violin and add depth and emotional expression to the music. This article will focus on timbre, sound colour, beautiful tone production and the correct transfer and interpretation of musical expression in violin education and will examine in detail how these elements can be developed. It will also discuss applications that students can make to improve their

* Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Devlet Konservatuarı, Müzik Bölümü, Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı, Eskişehir/Türkiye, eposta: ozakdeniz@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2383-7121.

interaction with their instruments, technical skills and musical understanding, and help them learn how to use the violin's sound and timbre correctly and how to produce a beautiful tone and musicality.

Keywords: Violin, education, violin education, music, timbre.

Giriş

Müziğin duygu ve ifade gücünü en yoğun şekilde aktarabilen çalgılardan olan ve insan (soprano) sesine benzeyen keman, tını, ses rengi, ton üretimi sonucunda elde edilen müzikal ifadeler aracılığıyla dinleyiciyle benzersiz bir etkileşim kurar. Keman eğitimi, öğrencilerin bu öğeleri doğru bir teknikle, ustalıklı kullanmalarını ve müziği doğru ifade etmelerini sağlama amacını taşır. Tını, ses rengi, ton üretimi, keman eğitiminin temel özelliklerindedir ve icra edilen eserlerde öğrencilerin müzikaliteyi sağlaması için istenen önemli bir gerekliliktir.

Bu makalenin amacı, keman eğitiminde tını, ses rengi, ton üretiminin nasıl elde edileceği ve doğru müzikalitenin nasıl sağlanabileceği konusunu incelemektir. Çalışma, bu unsurların kazanımlarıyla keman eğitimi ve icrasında öğrencilerin dinleyici üzerinde etkileyici bir performans gösterebilmesine yardımcı olmayı ve keman çalmayı kolaylaştıran sağ el ve sol el tekniklerini doğru olarak kullanmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, keman öğretmenlerinin bu kavramları nasıl öğretebilecekleri ve öğrencilerin bu alanlardaki bilgilerini nasıl geliştirebileceklerinin de ayrıntılı biçimde açıklanması amaçlanmıştır.

Bir keman çalıcısı, tını, ses rengi, ton üretimi ve müzikal ifadeler yoluyla müziğe özgün bir karakter kazandırılabilir. Tını, kemanın özellikleri, ses özellikleri ve çalıcının çalma tekniğiyle birleştiğinde oluşan bir bütündür. Ses rengi, keman sesinin duygusal özelliklerini ifade eder ve kemanın bir eserin atmosferini ve duygusal tonunu nasıl yansıttığını belirler. Ton üretimi, kemandan ses çıkarma tekniklerini ve notalar arasındaki geçişlerdeki akıcılığı içerir. Müzikal ifadeler ise çalıcının duygusal ifadesini, anlatımını ve müziğin hayal gücüyle bir araya getirmesini ifade eder.

Bu makalede keman eğitiminde tını, ses rengi, ton üretimi ve müzikal ifadelerin nasıl geliştirilebileceği ve öğrencilerin keman çalma sürecini nasıl etkili bir şekilde kullanabilecekleri tartışılacak, bu konuda yapılması gereken uygulamalar incelenerek doğru bir icraya yönelik yöntemler sunulacak ve gösterilecektir.

Araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizidir. Nitel araştırma, kuram oluşturmaya dayalı bir anlayışla sosyal olguları kendi ortamlarında araştırmaya ve anlamaya odaklanan bir yaklaşımdır. Bu tanıma göre bir araştırma sorusu açıklayıcı ya da betimleyici bilgi üretmeye yönelik olduğunda nitel araştırma yöntemlerinin en uygun yöntemler olduğu söylenebilir (Yıldırım, Şimşek, 2018).

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi, birçok sosyal bilimler araştırmacısının araştırma stratejileri bağlamında anlamlı ve uygun gördüğü önemli bir araştırma yöntemidir. Çünkü bazı durumlarda araştırma sorusu, araştırmacıyı doküman incelemesi yöntemini kullanmaya mecbur bırakabilir. Dokümanın belirlenmesinin yanı sıra inceleme kriterlerinin, analiz türü ve alanının, kodlama, doğrulama ve sınıflandırmanın da belirlenmesi gerekmektedir (Kıral, 2020).

Doküman analizi, belirlenen dokümandan anlam çıkarmak, incelenme nedeni doğrultusunda anlayış oluşturmak ve bilimsel veri üretmek için dokümanların incelenmesini ve yorumlanmasını kapsar (Corbin & Strauss, 2014). Betimsel araştırma ise, derinlemesine analize ihtiyaç duymayan verilerin incelenmesi ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılması sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırma kapsamında belirlenen çerçeveye göre literatür taraması yapılmış, kemanda tını, ses rengi ve ton üretimi hakkında doküman analizi incelemesi yapılarak şekiller ve tablolar halinde bulgular paylaşılmış, betimsel analiz yöntemi ile de bu bulgular pedagoğ görüşleri de dikkate alınarak incelenmiş yorumlanmış ve elde edilen verilerle ilgili çeşitli çıkarımlarda bulunulmuştur.

1. Keman Eğitiminde Tını

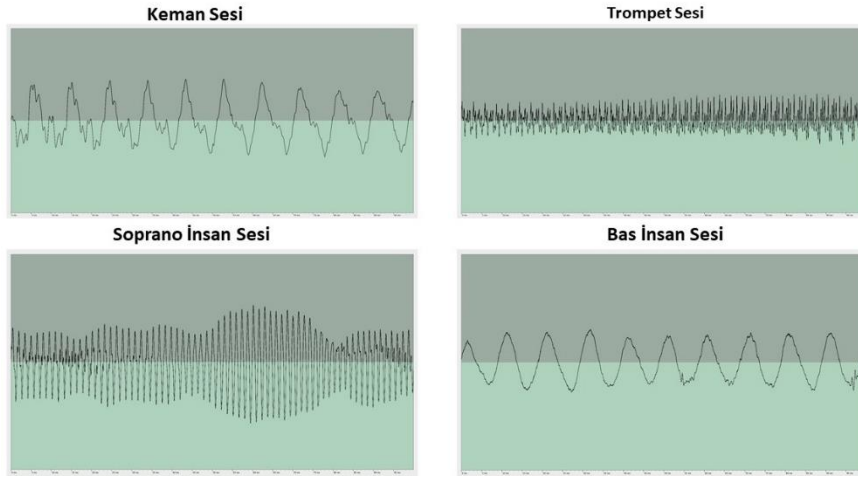
Müzik, duyguları ifade etmek ve iletmek için kullanılan evrensel bir dil olarak kabul edilir. İnsanlar, müzikle etkileyici bir şekilde iletişim kurabilir, duygusal deneyimlerini paylaşabilir ve sanatsal yönlendirmeleri yaratıcı bir şekilde ifade edebilirler. Müziğe birçok anlam yüklenmiştir. Bu anlamlar, insanoğlu ve müziğin yaşamla olan ayrılmazlığının kapsadığı alanın da bir açıklamasıdır. Etkili bir eğitim aracı olan müzik, yaşamın da bir parçasıdır (Erge ve Bilen, 2010, s. 24).

Enstrümanlar, müzikal sesler olarak adlandırılan birçok basit sestem oluşan kümeler oluşturur. Müzikal sesler, belirli bir süre ve frekansla tekrar eden seslerdir. Bileşen seslerin frekansları, hacimleri ve onlara bağlı fazları değiştiğinde, müzikal sesin kalitesi de değişir. Bir sesin karakterize olmasında en büyük etken olan tını ve gürlük, büyük ölçüde sesin bu iç yapısına bağlıdır. Dalgacık analizörleri ile analiz edilen bir müzikal sesteki basit tonların frekansları ve göreceli yoğunlukları grafikler halinde gösterilir. Bu grafikler 'ses spektrumu' olarak adlandırılır. Çeşitli çalgılardan gelen müzikal seslerinin spektrumları birbirinden farklıdır. Beynimiz sesin hangi enstrümandan geldiğini belirlemek için genellikle ses spektrumlarından yararlanır.

Bir çalgıda klasik bir icracının ortaya çıkan tınıyı ne ölçüde etkileyebileceği akademik araştırmalarda nadiren dikkate alınmıştır. Buna karşılık, "bir opera sanatçısının ses rengi" daha bilinen bir olgudur. Bir kişinin müzisyenliğinin ayırt edici özellikleri, farklı performanslarda evrensel olarak duyulabilen benzersiz ton kalitesiyle ve ses rengi ile oluşur (Chudy, 2016 s. 24).

"Tını, bir dinleyicinin benzer şekilde sunulan ve aynı gürlüğe ve perdeye sahip iki sesi farklı olarak yargılayabileceği, işitsel algının özelliğidir" (Ansi, 1960, aktaran Howard & Angus, 2017). Daha açık bir ifadeyle tını, zaman ve frekans spektrumu içerisinde hacim ve dalga boyu gibi değişken veriler sonucunda ses kaynağının öznel zarf yapısı, rengi ve tonal kalitesi olarak değerlendirilmektedir (Krumhansl, 1989; LeBrecht & Kaye, 2013; Bartlett & Bartlett, 2009; Hosken, 2011; Huber & Runstein, 2018). Blake, tını algısının doğrudan bir şekilde, yani doğrudan tanınan bir olgu olduğunu savunur. Sistemine dahil ettiği tınısal niteliklerin varlığına dair herhangi bir ampirik doğrulama sunmamış ve tını ile ilgilenen son teorik müzik araştırmalarının büyük çoğunluğu, halk arasında yaygın bir uygulama olduğunu söylemiştir (Lavengood, 2017).

Ses dalgası tarafından üretilen işitsel ve tınısal özelliklere "tını" denir. Başka bir tanımla, aynı şiddetteki ve yükseklikteki bir sesi diğer seslerden ayıran nitelikler bütünüdür. Bir çalgının tınısı, frekansın yoğunluğuna, dalga büyüklüğüne ve harmoniklerine bağlıdır (Yaygınöl, 2019, s. 26).

Görsel 1. Farklı müzikal kaynaklardan çıkan seslerin grafiği

Keman, tınısıyla ve ses rengiyle tüm enstrümanlar arasında en esnek ve verimli örnektir. Bu bakımdan insan (soprano) sesine yakınlığıyla meşhurdur (Yüreğir,1997).

Kemanın en popüler ve yaygın enstrümanlardan biri olmasının nedeni; tonunun etkileyici güzelliği, duygusal ifade zenginliği, tınısının sıcaklığı ve yorum olanaklarının zenginliğidir. Usta bir anlatıcı olması, değişen ruh hallerini ya da doğal güzellikleri detaylı bir şekilde tasvir edebilmesi, kemanı ideal bir solo enstrüman ve bestecilerin duygularını rahatlıkla ifade edebilecekleri bir araç haline getirir. Müzisyenin virtüözitesini gösterebileceği en elverişli enstrümanlardan biri olması onu müzikte çok önemli bir yere getirmiştir. Bu enstrüman, diatonik, kromatik, pizzicato, bağlı ve bağısız olarak tüm icralarda büyük bir incelik ve ifade gücü taşır (Akdeniz, 2017, s. 296-301).

Ayrıca keman, yaylı çalgılar arasında 4,5 oktavla en geniş ses aralığına sahip enstrümandır. İçi boş bir rezonans kutusu ve uzun bir sap üzerine gerilmiş dört telden oluşur. Şekli rastgele değildir, sekiz bölümden oluşur ve tüm oranları akustik değerlere göre hesaplanır. Bu bölümler, gövde, alt kısım, üst kısım, yan kısım, tellerin birbirine uzaklığını sabitleyen ve tuşeden yüksek durmasını sağlayan köprü, parmak ucu, kuyruk kısmı (salyangoz) ve akort kulaklarıdır. Yaklaşık 70 parçadan oluşur. Bu çalgının çeşitli metallerden ya da hayvan bağırsağından üretilmiş olan dört adet teli mevcuttur. Teller sırasıyla kalından inceye doğru 'Sol, Re, La ve Mi' dir. Aralıkları ise 'tam beşli' olarak tınlar.

Her telin kendi yapısına göre bir ses rengi vardır. En tiz sesleri veren mi teli yüksek frekanslarda titreşen ince bir tel olduğu için net, parlak ve keskin bir ton üretir. La teli, daha yumuşak, dolgun ve orta tonda bir sese sahiptir. Diğer tellere göre daha geniş bir yayılıma sahip olan la teli, orkestra akortlamalarında kullanılan ana sestir. Re teli yumuşak ve tatlı ses verir. Müzikal ifadeler bu tel üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Sol teli ise, diğer tellere göre daha düşük frekanslarda titreşen bir tel olduğu için kemanın alt sesini ve rezonansını sağlar. İnsan sesindeki 'alto'ya benzer. Bu telin tonu dolgun ve koyudur. Her telin farklı kalınlık, malzeme ve gerilime sahip olması, bu tellerin ton ve tını özelliklerinin oluşmasında en büyük etkidir. Farklı frekanslarda ses çıkarabilmeleri için bu tellerin birim kütlelerinin ve teli geren kuvvetlerin farklı olması gerekir. Belli bir tel üzerinde farklı sesler elde etmek için sap üzerindeki tele parmakla bastırılarak düğüm oluşturulması sağlanır. Böylece telin boyu kısaltılarak verdiği ses daha yüksek ve daha tiz olur.

Tellerin sahip olduğu frekanslar aşağıdaki gibidir:

I. Mi teli	660 frekans
II. La teli	440 frekans
III. Re teli	293.3 frekans
IV. Sol teli	196.6 frekans

(Göbelez, 1996, s. 65-66)

Kemanın göğüs kısmında iki adet 'f' şeklinde delik vardır. Gövdenin içinde yer alan ve bas balkon olarak da adlandırılan uzunlamasına bir bas çubuğu, ve eşğin altında 'can direği' adı verilen bir çubuk vardır. Bas çubuğu sesin rezonansa girmesine, can direği ise ses titreşimlerinin alt kapağa iletilmesine yardımcı olur. Gevaert kemanın tellerini şu şekilde yorumlamaktadır: "Kemanın tellerinin her biri farklı bir ses çıkarır. En ince sesi çıkaran ilk tel (chanterelle) titreşim, sıcak bir tınıya sahiptir. Melodinin gerektirdiği ifadeyi en iyi şekilde seslendirir. "İkinci tel birincisi kadar ince değildir, ideal ve tatlı bir melodiyi ifade etmede başarılıdır. Üçüncü tel eşsiz bir tatlılıkla ortaya çıkar. Dördüncü tel ise koyu ve kuvvetli bir sese sahip olan kontralto sesidir"(Çalışır, 2000). Tellerin çekme gücü toplamda 30 kg. ve eşik üzerine yaptığı basınç yaklaşık 12 kg.dır.

Gövdenin yan taraflarının yaptığı girinti, yayın serbestçe hareket etmesini sağlar. Kemanın alt ve üst kapakları kavislidir. Burada amaç, tellerin üzerinde durduğu keman köprüsüne gelen ortalama 10-12 kilogramlık basınç karşısında direnci arttırmaktır. Köprü ve kemanın gövdesi, titreşim enerjisinin bir kısmını ses olarak havaya aktarmaya yarar. Köprü, 'f' delikleri arasındaki göbek üzerine oturur ve titreşimi kemanın gövdesine aktararak parlak bir tını yaratır ve titreşen havanın tekrar dışarı çıkmasını sağlar. Başka bir deyişle, eşikten çıkan enerji kemanın gövdesinde akustik enerjiye dönüşür. Dış etkilerden korunması için tamamen organik malzemelerden yapılan koruyucu bir vernikle cilalanır. Kemanın tınısını etkileyen temel unsurlardan birisi de ciladır. Keman yayının kullanımı ile ilgili de belirli bazı kurallar vardır. Yayın kırıışı yaklaşık olarak 120-150 at kılının oluşturduğu yayın kıllarının gerildiği kısımdır ve kılların tellerden ses çıkarması için mutlaka reçinelenmesi gerekir (Akdeniz, 2019, s. 40-42).

Görsel 2. Antonius Stradivarius (d. 1644; Cremona, Lombardy - ö. 18 Aralık 1737; Cremona, Lombardy)

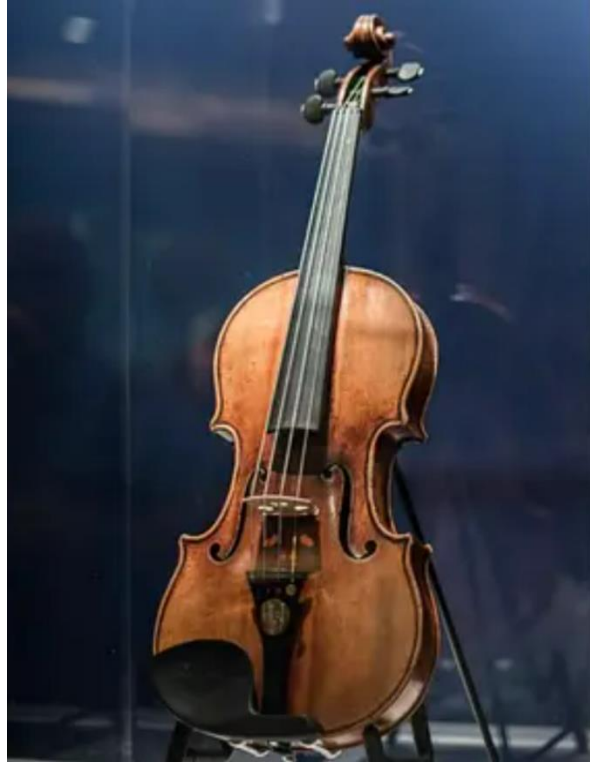
Keman yapımclarına 'Luthier' denir. Keman yapımında İtalyanlar, Fransızlar ve Almanlar başı çekmiştir. Nicolo Amati (1596-1684), Antonio Stradivari (1644-1737) ve Cremona'dan (İtalya) Giuseppe Antonio Guarneri (1698 - 1744) tüm zamanların en büyük keman yapımclarıdır. Bu ustaların yaptığı kemarlardaki ahşabın bileşimi, doğal işlenmemiş ahşabinkinden çok farklıdır. Daha fazla miktarda silikon, kalsiyum, manganez ve alüminyum ve daha az sodyum vardır. Bu, çeşitli kimyasal solüsyonlar. ahşabın hücreli yapısında mikro değişiklikler meydana getirerek ahşabın daha sağlam ve dayanıklı hale gelmesini sağlar ve ses niteliklerini netlik ve esneklik yönünde artırır (Stefanov, 2017, 47).

Keman, zarafet ve duygusal ifadeyi bir araya getiren klasik bir alettir. Bir kemanda güzel bir ses elde etmek, hem müzisyenler hem de dinleyiciler için büyük bir hedef olmuştur. Ancak güzel bir ses, çalıcının yetenekleri ve çeşitli teknik bileşenlerin birleşimiyle ortaya çıkar. Kemanda güzel bir sesin nasıl aranacağını ve bu konuda yapılması gereken bazı eylemler vardır.

2. Kemanda Kaliteli Ses Rengi Elde Etme ve Ton Üretimi

2.1. Doğru Enstrüman Seçimi

Kemanda güzel bir sesin aranmasının ilk adımı, doğru çalgıyı seçmektir. Çalgının kalitesi, sesin tonunu ve icracının performansını doğrudan etkiler. Amatör icracılar için müzik mağazasında farklı keman modelleri denenebilir ve kişinin fiziksel yapısına göre en uygun olanı seçilebilir. Profesyonel icracılar için ise luthierlerin sahip olduğu el yapımı keman modelleri kalite bakımından daha uygundur.

Görsel 3. Naziler tarafından 2. Dünya savaşında kaçırılan ve 78 yıl sonra bulunan bir Stradivarius kemanı

2.2. Ses Kalitesi

Ses, bir dizi titreşim tarafından üretilen bir enerjidir ve periyodik basınç değişikliklerini içerir. Başka bir deyişle ses, titreşen bir nesne tarafından oluşturulan bir basınç dalgasıdır. Genel olarak, kulağımızı uyararak ve bu şekilde beynimizde duyumlara neden olarak bir ses yaratan etkilerden bahsedebiliriz. Buna göre bir sesin var olabilmesi için çalışan bir kulak ve beyin (alıcı sistem), bunları uyarabilecek etkenlerin oluşması (ses kaynağı) ve bu etkenlerin oluştuğu noktadan kulağı uyaracak yeterli bir şiddet (verici ortam) gerekir. Bu unsurlardan herhangi biri olmadan ses yoktur” (Zeren, 2014, s. 11).

Görsel 4. Sesi oluşturan öğeler (Zeren, 2014, s. 11)

Bir kemanı değerlendirmede en önemli faktörlerden birisi de ses kalitesidir. Ses kalitesi, çalgının tonu, projeksiyonu ve rezonansı ile bağlantılıdır. Her keman farklı bir ses karakteri taşır. İcracının çalmak istediği tarza ve tercihlere uygun bir ses arayışı içinde olması önemlidir. Çalınacak olan keman; çalgıyı deneyerek ve farklı modelleri karşılaştırarak icracının kulak zevkine uygun olana göre ve öğretmenin de onayıyla tercih edilmelidir.

2.3. Ahşap Kalitesi

Aslında bir rezonans kutusu olan keman, bir sap dört tel ve telleri tutan parçalardan meydana gelmiş bir çalgıdır. Kemanda, çalgının yapıldığı ahşap malzeme ses kalitesini büyük ölçüde etkiler. Ahşap seçimi, sesin zenginliği, ısı ve rezonansı üzerinde kullanılan bir faktördür. Ahşap ne kadar eski ve kuru olursa, sesin kalitesi ve tınısı o oranda artar. Enstrümanın ön ve arka yüzeyleri için kullanılan ladin veya köknar gibi ağaç türleri, genellikle iyi bir ses kalitesi sunar. Ayrıca, akçağaç gibi sert ağaçlar da sesin berraklığını ve netliğini gösterebilir (Akdeniz, 2019, s. 40-42).

2.4. İşçilik ve Kalite Kontrolü

Kemanın güzel tasarımı ve şekli kemandan güzel bir ses ve tını elde etmek için de son derece önemlidir. Doğru bir keman seçmek için, çalgının işçilik kalitesi göz önünde bulundurulmalıdır. Kemanı oluşturan parçaların düzgün bir şekilde birleştirilmiş olması, köprü ayarının doğru yapılması ve tellerin uygun bir şekilde yerleştirilmesi gibi işler uzman bir kişinin yardımıyla kontrol edilmelidir (Akdeniz, 2019 s. 40).

2.5. Uygun Boyut ve Ergonomi

Keman çalmaya başlamak için kişinin fiziksel yapısına uygun bir çalgı seçmek de önemlidir. Özellikle çocuklar ve başlangıç seviyesindeki öğrenciler için, uygun boyutlarda bir çalgı kullanmak, çalmayı kolaylaştırabilir ve daha hızlı bir ilerleme sağlayabilir. Ayrıca, çalgının ergonomik olarak rahatça çalınabilecek bir şekilde kullanılması için çeneliğin ve keman yastığının konforlu ve uygun boyutta olması gerekir (Stowell, 2010).

Her keman öğrencisinin farklı bir parmak becerisi ve keman çalmaya farklı bir fiziksel yatkınlığı vardır. Öte yandan, yüksek kavrama gücüne sahip bir keman öğrencisinin düşük fiziksel yatkınlığa, düşük fiziksel yeteneğe sahip bir öğrencinin ise daha yüksek kavrama gücüne sahip olması mümkündür. Bu bakımdan keman derslerinin

içeriği, bu farklılıkların dengeli bir şekilde yönetilebileceği şekilde tasarlanmalıdır (Akdeniz, 2019, s. 70).

2.6. Akustik Ortamın Önemi

Kemanda güzel bir ses ararken, çalma ortamının akustiği büyük önem taşır. Sesin yankılanması, ortamın boyutları ve kaplama malzemesi gibi faktörler, sesin zenginliği ve netliği üzerinde etkili olurlar. İcracının akustik olarak uygun bir salonda veya stüdyoda çalması, çalgısının sesini daha iyi kontrol etmeye yardımcı olacaktır.

3. Teknik Becerilerin Geliştirilmesi

Herkes tarafından takdir edilen ve kabul gören bir ses ve tını elde etmek, enstrüman ile ilgili bütünsel bir anlayışa ulaşmakla mümkündür. Kemanda güzel bir sesin aranmasında, sağ el ve sol ile ilgili teknik becerileri geliştirmek oldukça önemlidir. Keman tutuşu ve duruş, iyi bir yay tekniği, parmak pozisyonu, doğru vibrato ve pozisyona geçme ve nefes kontrolü gibi temel bilgileri öğrenmek ve bunları düzenli olarak çalışmak, daha iyi bir ses elde etmeye yardımcı olacaktır.

Keman, çalıcının teknik kapasitesini ve müzikal ifadesini sergilemek için hassas bir araçtır. İyi keman çalmak için, doğru teknik becerilere sahip olmak önemlidir. Keman çalmada teknik becerilerin nasıl geliştirilebileceği konusunda birçok yöntem mevcuttur.

3.1. Doğru Pozisyon ve Duruş:

Keman çalmada doğru pozisyon ve duruş, temel bir adımdır. Vücut yapısının doğru olması, yayın doğru bir şekilde yerleştirilmesi ve parmakların doğru pozisyonda olması, teknik özelliklerin iyileştirilmesinde önemli bir rol oynar. Bir keman öğretmeni veya uzman bir çalgıcının rehberliğinde doğru pozisyon ve görünümün izlenmesi önemlidir.

Tüm keman çalma teknikleri, doğru keman duruşu ve tutuşu etrafında şekillendirilmiştir. Keman çalmaya başlarken mükemmel duruş, baş pozisyonu, el ve kolların açısı, yükseklik ve vücudun gövde ve bacaklar gibi diğer pozisyonların da önemine değinilmelidir. Çünkü bunlar öğrencinin kemanı doğru çalma becerisini geliştirmede önemli bir rol oynar (Akdeniz, 2019, s. 74).

Görsel 5. Dengeli keman tutuşu (Kişisel arşiv)

Carl Flesch, “Die Kunst des Violinspiels” adlı ilk kitabında vücut duruşu konusuna değinmiştir. Flesch, bacakların doğru konumlandırılmasının keman çalmada çok önemli bir işlevi olduğunu ileri sürmüştür. Buna göre; bacakları birbirinden bağımsız olarak ayrı tutma pozisyonu estetik olarak iyi görünmese de fiziksel olarak en faydalı pozisyondur (Arney, 2006, s. 42).

Flesch’in ikinci ilkesi kemana vücutla çalmaktır. Keman çalarken hareketten kaçınmanın dayanılmaz bir kısıtlama hissi yaratabileceğini, ancak her yay hareketinde sallanma alışkanlığının müziği olumsuz etkileyebileceğini öngörmüştür.

3.2. Yay Tekniği

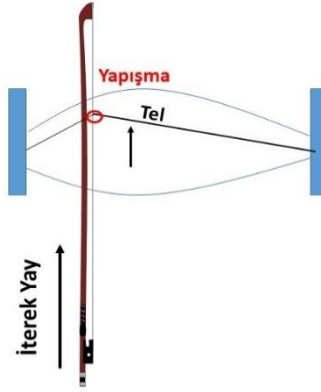
Keman çalmada en önemli faktörlerden birisi de yay tekniğidir. Ayrıca yay, bir yaylı çalgı icracısı için en önemli ifade aracıdır. Keman üzerinde yay ile ses üretimi sürecinde, yayı oluşturan malzemeler, yayın tutuşu, pozisyonu (ses noktası), hızı, basıncı, yayın yönü ve yayın perdesi gibi faktörler sesin kontrolünü ve icra edilen eserin ifadesini etkiler. Yay, tel üzerinde sürtünme kuvveti yaratarak gergin tellerin titreşmesini sağlar. Yayın tel üzerinde dinamik sürtünme ve statik sürtünme olmak üzere iki tür kuvvet oluşturduğu bilinmektedir (Yaygingöl, 2019, s. 29-30).

Keman çalışmaya başlarken sağ el ile yayı düzgün ve doğal bir biçimde tutmalı, boş telde yay çekilmelidir. Yay; parmak esnekliği, çeviklik, ağırlık kontrolü, denge, güç ve

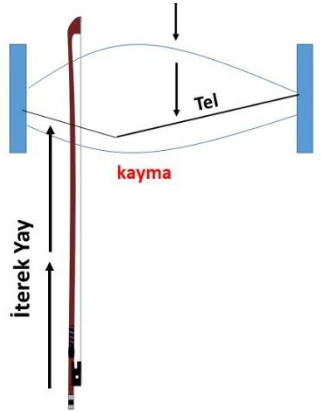
hassasiyet sağlayacak şekilde tutulmalıdır. Doğru yay hareketlerine hâkim olmanın püf noktası, yerçekiminin işini yapmasına izin vermektir.

Yeni başlayanların denge ve doğru yay kullanımı becerileri kazanması için yayı üç parçaya bölerek çalışması ergonomik olarak daha verimli olacaktır.

Yay tekniğini geliştirmek için düzenli olarak yay egzersizleri yapmak, yay ile parmaklar arasında doğru bir şekilde hareketi sağlamak ve yay yükünü kontrol etmek önemlidir. Keman öğretmenin gözetiminde yay tekniklerini öğrenmek ve kullanmak da faydalı olacaktır.

Görsel 6.(a) Statik sürtünme (yapışma)

Görsel 6. (b) Dinamik sürtünme (kayma)

Yay çekimi esnasında tele uygulanan fazla baskı, gıcırta sesi çıkmasına sebep olur. Bu sebeple itme ve çekme hareketleri, yayın akış hızına göre baskı yapmadan doğal bir biçimde yapılmalıdır ve yayın tüm kıllarının kullanılmasına azami dikkat gösterilmelidir.

Yay köprü ile tuşe arasında, köprüye paralel olarak gidip gelmelidir (Bu çalışmayı ayna karşısında kontrol ederek yapmak daha etkili olacaktır).

Arşeyi çekip iterken hareketler yavaş, yumuşak ve doğal olmalıdır. Uca gelindiğinde bilek aşağıya doğru bükülmemelidir. İterken, dibe yaklaştıkça bileği kasmamaya ve doğal ve yuvarlak halini korumaya çalışılmalıdır.

Dipte yapılan yay değiştirmelerinde bilekle senkronize olacak şekilde parmaklar da kullanılmalıdır (Akdeniz, 2019, s. 88-89).

Görsel 7. Yayın köprü ve tuşe arasındaki konumu (Kişisel arşiv)

3.3. Sol Elin ve Parmakların Konumu

Kemanda kaliteli ses elde etmek çok zordur. Kaliteli ses elde etmenin ilk şartı doğru parmak basımı ve entonasyondur.

Keman eğitiminde tuşe üzerinde sol elin ve bileğin konumu ve parmak basışı ile ilgili sayısız teknik bulunur. Bu değişik teknikler sol elin ve parmakların tuşe üzerindeki hakimiyetini daha iyi sağlamak adına ortaya çıkmıştır. Kemandan daha iyi ve kaliteli ses üretmek, çevikliği artırmak elin şeklini bozmadan doğru pozisyonlara geçebilmek için tüm parmaklara aynı hızda vibrato uygulamak ve aynı zamanda tüm tellere kontrollü bir şekilde aynı basıncı sağlamak için doğru sol el ve bilek duruşu ile parmak basıncı önemlidir (Akdeniz, 2019, s. 101).

Parmak basma ve entonasyon çalışmaları için öğrencilere doğru sese ulaştıklarına ikna olana kadar, her ses üzerinde tek tek, vibratosuz, boş tellerle sesin doğruluğunu kontrol ederek çalışmaları önerilir (Marchuk, 2012, s. 29). Gam ve etüt çalışırken boş tellere denk gelen sesleri çaldığımızda, ilgili boş telle (çift ses) çalmak entonasyon açısından faydalı olacaktır.

Genellikle öğrencinin sol elinin 1. parmağı ve ardından sırasıyla 2., 3. ve 4. parmakları keman tuşesindeki tellerin üzerine yerleştirilir. Günümüzde kullanılan sol el tekniklerinin çoğunda 3. ve 4. parmaklar zayıf kalmakta, bu nedenle kaliteli ses elde edilememektedir. Keman öğretiminde kabul gören modern yöntemlere göre el ve parmakların tuşeye serbestçe basabilmesi ve seslerin doğru çıkabilmesi için yapılacak konumlandırma ile başparmak, el ve kol doğal pozisyonunu bulacaktır. Sol eldeki her hareket diğerinin duruşunu ve rahatlığını etkiler. Parmak hareketlerini etkileyen bir diğer durum ise bileğin duruşudur. Bilek, ön kolun devamı gibi kırılmadan düz durmalıdır (Galaman, 1962).

Görsel 8. Sol el parmaklarının tuşe üzerinde duruşu (Kişisel arşiv)

Çalınan notaların temizliği her zaman çok iyi dinlenerek kontrol edilmelidir. Doğru yere basılmış bir nota her zaman doğal ve güzel bir tınıya sahiptir. Eğer bir nota temiz olarak tınlamıyorsa o notadan tekrar bir önceki notaya dönülmeli ve sorunlu yerin temiz çalındığından emin olana kadar tekrarlar yapılmalıdır.

Flesch, entonasyon öğretiminde; öğretmenin öğrenciye bu tekniğin gelişimi, bireysel işitsel beceri ve yeteneklerin gelişimi ve kendi kendini düzeltmesi için zamana ihtiyaç duyduğunu söyler. Flesch, entonasyonu çabuk bir şekilde düzeltmenin daha yoğun bir prosedür gerektirdiğini ve öğrencilerin genellikle bu konuda zorlandığını belirtmiştir (Arney, 2006, s. 53).

Kemanın sol el tutuş pozisyonundaki kol ile, insan fizyolojisine aykırı olarak sol kolu ve dirseği tuşeye doğru çevirmeye zorlayarak doğru konumu korumak çok önemlidir. Özellikle genç öğrencilerde bu çalışmaya kısa sürelerle başlanmalı ve bu süre giderek arttırılarak öğrencinin kondisyon kazanması hedeflenmelidir. Kemanın doğru tutuşu ve sol elin tuşe üzerindeki doğru konumu keman çalmanın en önemli kurallarındandır. Parmaklar tele paralel ve dik basmalı, sanki avucumuzun içinde bir top varmış gibi pozisyon alınmalı, bilek ve dirsek arasındaki kısım düz olmalı, bilek ne içe ne de dışa doğru kıvrılmamalıdır (Akdeniz, 2019, s. 102).

Keman çalmada doğru parmak pozisyonları ve geçişleri, doğru notaları ve akorları doğru bir şekilde çalmanın temelidir. Parmakları doğru konumda yayın altına yerleştirmek temiz ve net bir ses üretimine katkı sağlar. Parmak pozisyonlarını ve geçişlerini çalışmak için parçaları yavaş bir tempoda çalmak, parmaklar arasında hızlı geçişleri uygulamak ve parmak egzersizleri faydalı olacaktır.

Tonlama, keman çalmada doğru notaların çalınması anlamına gelir. Doğru bir tonlama için kulak eğitimi ve düzenli olarak "aralıklı" egzersizleri yapmak önemlidir. Akortlu bir referans kaynağı kullanarak notaların doğru ses açıklamasını kontrol etmek, tonlamayı geliştirmek için yardımcı olabilir.

4. Ton Kontrolü ve Üretimi

4.1. Kemanda Ton Kalitesinin Sağlanması

Flesch, ton üretiminin ne zaman başlaması gerektiği ile ilgili; bir kemancının entonasyonunu geliştirdikten sonra müzikal ifade yoluyla ton üretimini keşfetmeyi sağlama gerektiğine inandığını belirtmektedir (Arney, 2006).

Flesch keman eğitiminde ton üretimine büyük önem vermiş ve hatta bu konuda 'Keman Çalımında Ton Üretimi Sorunları' adlı bir kitap yazmıştır. Flesch'e göre ton üretiminde en önemli şey, yayın tellerle buluştuğu doğru noktanın değişmeden kalmasıdır. Bu ortak yay hareketinin süresi, tasarlanan ses şiddetinin yoğunluğu ve pozisyonun yüksekliği gibi üç temel faktöre bağlıdır (Flesch, 1934).

Schulte ise Mozart, Rolland, Corvoisier, Applebaum ve Stoeving gibi birçok önemli müzisyene dikkat çekerek, bu müzisyenlerin yaylı çalgı eğitiminin ilk yılında öğretilmesi gereken temel ilkeler arasında iyi bir ton üretimini saydıklarına dikkat çekmektedir (Schulte, 2004).

Büyük keman pedagogu C. Flesch'e göre ton üretme, keman çalma tekniğinin en asil kısmını temsil eder. Saf ton en önemli duyguların geçerli bir tercümanıdır. İcracı, yine de asla sadece bir yorumcu olmaktan çıkmamalıdır.

İyi ve kaliteli bir ton elde etmek için parmakların doğru basımının yanı sıra doğru notaların doğru entonasyonla çalınması da gereklidir. Doğru bir entonasyon yakalamak için kulak eğitimi ve düzenli olarak aralık egzersizleri, gam ve etüt çalışmaları yapmak çok önemlidir. Notaların doğru seste olup olmadığını kontrol etmek tonlamayı geliştirmek için yardımcı olabilir.

İcracı kemanın ton kalitesini, çalgıdan elde ettiği sesin sınırları, kalitesi ve zenginliği ile ifade eder. Ton kalitesi, müzikal ifadeyi ve dinleyiciye iletilen duyguyu büyük ölçüde etkiler. Kemanda ton kalitesinin sağlanabilmesi için bazı şartlar mevcuttur.

4.1.1. Enstrümanın Kalitesi

Kemanın ton kalitesi, enstrümanın yapım kalitesiyle doğrudan ilgilidir. İyi bir ton ve kalite elde etmek için, yüksek kaliteli bir keman seçmek önemlidir. Enstrümanın yapımında kullanılan ahşap malzeme, işçilik kalitesi, rezonans özellikleri ve ses karakteristiği, ton karakteristiğini oluşturan unsurlardır. Uzman bir lüthierden yardım alarak, farklı araçları deneyerek ve profesyonel tavsiyeleri alarak, ton kalitesi yüksek bir keman seçmek mümkündür.

4.1.2. Doğru yay seçimi ve kullanımı

Yay tekniği, kemanda ton özelliğini büyük ölçüde belirleyen önemli bir faktördür. Yayın doğru bir şekilde yerleştirilmesi, basınç kontrolü, hız ve yön, sesin kontrolü ve ifadesini sağlar. Yayın orta kısmı ile tellere doğru bir basınç uygulaması, net ve zengin bir ses üretmeye yardımcı olur. Yay tekniğini geliştirmek ve yayın teknik özelliklerini kavramak için yayın farklı bölümleri kullanılarak çeşitli egzersizler yapılmalıdır.

İyi malzemeden yapılmış kaliteli bir yayya sahip olmak da önemlidir. Yayın gövdesi genellikle yılan ağacı, brasil ağacı, pernambuco ağacı ve gül ağacı gibi dayanıklı ve esnek ağaçlardan yapılır. Pernambuco ağaçlarından yapılan yaylar dayanıklı ve mükemmel rezonans özelliklerine sahiptir. Yorumcular ve yay yapımcıları tarafından yüksek kaliteli olarak nitelendirilen yaylar genellikle Güney Amerika'da üretilen yaylardır. Günümüzde bazı keman yayları farklı ahşap türlerinden veya karbon fiber gibi modern malzemelerden yapılabilmektedir.

İcracılar yayları genellikle “yumuşak-sert” olarak değerlendirir. Bu değerlendirmeler, gerilimin gövde boyunca dağılımı ile ilgilidir. Ünlü keman eğitimcisi Carl Flesh, çok esnek bir yay gövdesi ile yaya hakim olmanın imkansız olduğunu, çok sert bir yay gövdesinin ise sesi olumsuz etkileyeceğini söyler (Flesh, 1934, s. 10). Ivan Galamian da çok sert ve dirençli bir yay gövdesinin sesi kötü etkileyeceğini ve böyle bir yayla birçok temel yay tekniğinin bile gerçekleştirilmenin de imkânsız olacağını belirtmiştir (Galamian, 2013, s. 44). Dolayısıyla yay gövdesinin esnekliği hem ses üretimi hem de sağ el icra teknikleri açısından oldukça önemlidir (Yaygingöl, 2019, s. 33).

Tüm sağ el hareketleri ve teknikleri kemanın tamamlayıcı bir parçası olan yay ile yapılır. Bu hareketler yapılırken sağ omuz ve üst kol kaldırılmamalıdır. Çekme, itme ve tel değiştirme hareketleri dirsekten, kullanım yoğunluğu ise sırasıyla alt koldan başlatılmalı, bilek ve özellikle parmaklara doğru hareket arttırılarak daha da etkinleştirilmelidir (Akdeniz, 2019, 2).

Yay çalışmaları, parçaların karakteristik özelliklerini vermede en etkili unsurlardan biridir. Kemancının çalarken kullandığı melodik dil, yay tekniklerinin doğru ve etkin kullanımı ile doğrudan ilişkilidir. Kemancının, yayı melodi ile uyumlu bir şekilde çalması gereken yay şekillerini ve tekniklerini iyi kavramış olması gerekir. Melodik dilin dinleyiciye aktarımı ancak bu şekilde gerçekleşebilir.

Yay; parmak esnekliği, çeviklik, ağırlık kontrolü, denge, güç ve hassasiyet sağlayacak biçimde tutulmalıdır. Doğru yay hareketlerine hâkim olmanın püf noktası, yerçekiminin işini yapmasına izin vermektir.

Görsel 8. Yay tutuşu (Kişisel arşiv)

Yayı tutarken baş ve orta parmağımız birbirine karşılıklı durmalı ve baş parmağımız bükülü olmalıdır. Elimiz avucumuzun içinde bir top varmış gibi yuvarlak olmalı, işaret-orta-yüzük parmaklarımız doğal bir şekilde durmalı, serçe parmağımızın ise topukta yuvarlak bir pozisyonda ve serbest olduğu kontrol edilmelidir. Yay çekilirken köprüye paralel olacak şekilde köprü ile sap arasında ileri geri gitmelidir (bu çalışmayı ayna karşısında kontrol ederek yapmak daha etkili olacaktır). Yayın hızı, basıncı, yayın konumu ve yayın çekimi gibi faktörler çıkan sese farklı renkler kazandırabilir.

Ünlü keman solisti ve Kneisel Quartet'in kurucusu Franz Kneisel, kendisiyle yapılan bir röportajda “kemanı gerçekten iyi çalmanın sırrı yaydadır” demiştir (Martens, 2015, s.75). Bir keman ve keman yayı ne kadar kaliteli olursa olsun, doğru bir teknikle icra edilmediği sürece çıkan sonuç tatmin edici düzeyde olmayacaktır. Sol el teknik unsurları

ses üretim sürecini şekillendirmede önemli bir etkiye sahip olsa da, üretilen sesin kalitesini en çok etkileyen şey sağ el teknik becerileridir. Başka bir deyişle, sağ elin mekanik gereksinimleri ses üretiminde en büyük rolü oynar. Bu nedenle Kneisel gibi birçok solist ve eğitimci profesyonel keman icrasında sağ elin önemini vurgulamaktadır (Yaygınöl, 2019, s. 37).

4.1.3. Sol El Parmak Pozisyonu ve Basınç

Parmak pozisyonu ve parmakların tel ve tuşe üzerindeki basıncı, kemanın ton kalitesine etkide bulunan diğer bir önemli faktördür. Parmakların doğru konum ve doğru basınçla tellere yerleştirilmesi, doğal ve temiz bir sesin elde edilmesini sağlar. Sol elin konumunu tuşe ve sap üzerinde doğru bir konumla yerleştirerek parmak pozisyonlarını doğru bir şekilde öğrenmek için yavaş tempoda çalışmak, parmak egzersizlerini yapmak ve tonlamayı geliştirmek önemlidir. Ivan Galamian basınçla ilgili olarak *"Ses üretiminde önemli olan sadece basınç miktarı değil, aynı zamanda basıncın kalitesidir. Bu kalite, basıncın iletilme şekli ile belirlenir. Ana nokta, basıncın hiçbir durumda esnek olmayan, belirsiz ve ölümcül bir ağırlık şeklinde olmaması gerektiğidir. Bu, tellerin titreşimini bozar ve kaba bir ses üretimine neden olur"* der (Galamian, 2013, s. 45).

4.1.4. Kemanı Doğru Yerleştirme ve Fizyolojik Yapıya Uygun Aksesuar Kullanımı

Kemanın doğru bir şekilde yerleştirilmesi ve kullanılmasının da ton nitelikleri üzerinde etkileri vardır. Kemanın çene desteği, omuz desteği ve kuyruk takımının doğru şekilde yerleştirilmesi çalıcının rahatlığını ve çalgısından elde edilen sesin konforunu ve kalitesini etkiler. İcracının fiziksel yapısına uygun aksesuar kullanması, çalma deneyimini kolaylaştırabilir ve ton özelliklerini korumaya yardımcı olur.

5. Müzikal İfade

Keman, güzel sesin ve müzikal ifadenin ön plana çıktığı duygusal bir çalgıdır. Güzel bir ses ve müzikal ifade, çalgıcının teknik becerileriyle birleştiğinde, çalınan parçanın etkileyici ve duygusal bir şekilde ifade edilmesini sağlar. Keman çalmada güzel bir sesin nasıl elde edileceği ve müzikal ifadenin nasıl geliştirileceği, üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken bir konudur. Bunu başarmak için doğru bir teknik benimsemek çok önemlidir.

Güzel ses ve müzikal ifadenin temeli müziği anlamak ve dinlemektir. Müzikal anlayışı geliştirmek için çalınacak parçaların dinlenmesi, dokusunun, melodisinin, ritminin ve formunun anlaşılması önemlidir. Müzikteki ifadeyi kullanmak, duygusal bir bağ kurmak ve çalınan parçayı bireysel olarak yorumlamak müzikal ifadenin dağılımına yardımcı olur.

Doğru teknikle yay tutma, yayı keman üzerine doğru yerleştirme, yayın basıncını ve kullanımını kontrol etme doğal, temiz ve zengin bir ses elde edilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca doğru parmak pozisyonları ve basıncı da doğru sesin elde edilmesinde etkilidir. Yay ve parmak tekniklerini geliştirmek için başta gam olmak üzere düzenli egzersiz yapmak ve keman öğretmeninini yönlendirmelerini takip etmek önemlidir.

Keman, güzel sesi ve farklı tonal renkleriyle insanları etkileyen solist bir enstrümandır. Bir sanat eseri üzerinde çalışırken farklı yaklaşımlar denemek, yayın farklı bölgelerini ve parmak pozisyonlarını keşfetmek, tonal renklerin çeşitlenmesini sağlar. Yumuşak ve lirik bir ton, parlak ve canlı bir ton, koyu ve derin bir ton gibi farklı tonal renklerin benimsenmesi müzikal ifadeye derinlik katar.

Güzel sesin ve müzikal ifadenin bir diğer önemli unsuru, nüanslardaki kontrol ve sürekliliktir. Dinamiklerdeki (piyano, forte, kreşendo, dekresendo vb.) geçişleri doğru bir şekilde kullanmak, icra edilen eserin ifadesini vurgulamaya yardımcı olur. Aynı zamanda, notalar arası geçişlerin akıcı bir biçimde çalınması ifadenin bütünsel duyulmasını sağlar.

Keman öğretimi, icracıların icra edilen eseri anlamalarına ve içselleştirmelerine yardımcı olmanın yanı sıra, müzikal tekniklerin ve eserdeki nüansların rehberliğinde müzikal ifadeyi ayrıntılı olarak öğretmeyi amaçlar. Benzetmeler ve metaforlar keman eğitiminde etkili iletişim ve anlayış yaratmak için kullanılan güçlü araçlardır. Keman eğitiminde karmaşık kavramları daha anlaşılır ve somut bir şekilde ifade etmek ve öğrencinin motivasyonunu artırmak için kullanılır. Keman eğitiminde teknik çalışmalar ve kavramlar bazen çocuklar için zorlayıcı olabilir. Bu nedenle öğretmen, benzetmeler ve metaforlar kullanarak öğrencilerin keman çalma egzersizlerini daha iyi anlamalarına ve görselleştirmelerine yardımcı olabilir. Örneğin keman tutuşu ve ayakların duruşu bir ağaca benzetilebilir. İnsan vücudu ve uzuvları doğal olmalıdır, tıpkı köklerin ve gövdelerin güçlü, dalların ve yaprakların esnek ve doğal olması gerektiği gibi.

Ayrıca, benzetmeler ve metaforlarla müzikal fikirler elde etmek öğrencilerin daha fazla ilgisini çekebilir. Öğretmenler yaptıkları benzetmelerle öğrencilerine “hüzünlü bir yağmur” olarak takip eden bir parça çalmalarını veya yayın sesini “bir kuşun serbest uçuşu” olarak hayal etmelerini sağlar. Bu sayede öğrencilerin müziği ve çalıştıkları eseri daha doğru hissetmelerini sağlayarak motivasyonlarını artırır.

Müzikalite gelişimi için müzikal anlayış ve bunun boyutlarının geliştirilmesi gerekir. Müziği anlamak, dinlemek ve analiz etmek, çalınan parçanın özelliklerinin ve ifadesinin daha iyi anlaşılmasını sağlar. Daha iyi bir müzikal anlayışa sahip olmak için çeşitli müzik parçalarının dinlenmesi, eserlerin dönemlere göre yapı ve stillerinin öğrenilmesi, müzik kitabı okuma ile çeşitli bilgilerden yararlanılması önerilir.

Bir icracı müziği anlamak ve ifade etmek için notaların, melodinin ve armoninin duygusal anlamlarını keşfetmelidir. Müzikal unsurları analiz ederek, içerdiği bileşenleri ve tarzı anlayarak, duygusal ifadeye daha fazla derinlik kazandırılabilir.

Müzik, insanlar arasında güçlü bir duygusal bağ oluşturabilen evrensel bir dil olarak kabul edilir. Çalgı çalmak da, müziğin ifade etme ve duygusal deneyimlerin işlenmesinde etkili bir araçtır (Robert, 2017, s. 88-100).

Bir çalgıya duygusal bağlılığın temel özelliklerinden biri, müziği kendi duygusal deneyimlerinize dayanarak yorumlamaktır. Bir parçayı çalarken, kendi duygusal hikayenizi ve ifadenizi içeren bir yorum sunmak, müziği daha samimi bir şekilde ifade etmenize yardımcı olabilir. Enstrüman çalmak, kişisel duygusal deneyimlerin ifade edilmesi için bir platform sağlar. Kendi yaşamlarını duygusal deneyim müziğine yansıtmak, duygusal bir bağ kurmayı kolaylaştırır. Müziği içten ve duygusal bir şekilde çalarken, dinleyicilerde de benzer duygusal tepkiler uyandırabilir. Enstrümanla duygusal bir bağ kurarken, dinleyiciyle etkili bir iletişim kurmak önemlidir. Müziği doğru ifade etmek, dinleyicilerin duygusal tepkilerini etkilemeyi amaçlar. Dinleyicilerin duygusal katılımını sağlamak için müziği dikkatli bir şekilde yönlendirmek ve ifade etmek önemlidir (Juslin & Sloboda, 2011).

Sonuç

Keman sesi birçok açıdan insan sesine diğer çalgılardan daha yakındır. Aynı notayı çalsalar bile her icracının çıkardığı tını farklıdır. Aynı şekilde her kemana özgü tınıyı da icracının sahip olduğu özellikler etkileyebilir. Kemanın markası, yapımcısı,

ahşabı, cilası ya da kaç yıllık olduğu gibi değişkenler de tınıyı etkileyebilen diğer özelliklerdir.

Kemanda ses rengi ve ton üretimi, çalıcının teknik becerileri ve çalgının özellikleri arasındaki karmaşık bir etkileşimi içerir. Yayın yapısı, yay basıncı, parmak konumu gibi faktörler ses rengini belirlerken, yayın hareketi, tellerin kalitesi, ahşap kalitesi ve köprü kullanımı gibi faktörler ton üretimini etkiler.

Kemanda kaliteli bir ses üretimi için doğru enstrüman seçimi, iyi bir yay kontrolü, tonlamanın doğru sağlanması ve akıcı bir teknik beceri, gibi faktörler, kaliteli ses üretmenin temel taşlarıdır.

Bir keman icracısı, zamanla ve doğru çalışmayla elde ettiği tını, ses rengi, ton üretimi ve müzikal ifadeler yoluyla müziğe özgün bir karakter kazandırılabilir. Tını, kemanın özellikleri, ses özellikleri ve çalıcının çalma tekniğiyle birleştiğinde oluşan bir bütündür. Ses rengi, kemanın sesinin duyuşal özelliklerini ifade eder ve kemanın bir müzik içeriğinin atmosferini ve duyuşal tonunu nasıl yansıtacağını belirler. Ton üretimi ise kemanın ses çıkarma tekniklerini ve notalar arasındaki geçişlerdeki akıcılığı içerir. Bütün bu ifadelerin bütününde elde edilen müzikalite ise icracının duyuşal anlatımını, müziğin hayal gücüyle bir araya getirmesini sağlar.

Müzikalite, notalara ve melodiye duyuşal bir anlam katma becerisidir. İfadesel çalma, dinamik vurgular, süreklilik ve duyuşal bağlantı gibi unsurlar, keman çalarken müzikaliteyi artırmaya yardımcı olabilir. Kemanda güzel bir ses elde etmek için bir rehberin önderliğinde doğru bir teknik ile çalışmanın önemi büyüktür. Yeterli teknik beceriye sahip, eserin müzikal ifadesini kendi duyuşaları ile ifade edebilen bir icracının çaldığı kaliteli ve el yapımı bir keman, dinleyicileri duyuşal olarak etkiler. Keman çalarken kaliteli bir ses elde etmek ve müzikaliteyi artırmak için düzenli ve disiplinli bir çalışma rutini takip etmek önemlidir. Doğru bir keman öğretmeni rehberliğinde çalışarak, geri bildirim almak, teknik becerilerin sürekli olarak artırılması, kaliteli bir ses, ton elde edilmesi ve müzikal ifadenin sağlanması önemlidir.

Sonuç olarak kaliteli bir ses çıkarma ve müzikalite için sürekli çalışma ve öğrenme süreci gereklidir. Keman çalanların disiplinli bir çalışma rutini oluşturması gerekir. Sağ el ve sol el teknik becerilerin kazanımı, doğru tutuş ve vücut duruşu, sol el bilek ve parmakların sap, tuşe ve teller üzerindeki doğru konumu, yay kontrolü, müzikal ifade ve tonlama gibi özellikler iyi bir kemancı olmanın en temel unsurlarıdır. Düzenli egzersiz yapmak, doğru takip ve keman öğretmenin rehberliğini izlemek, kaliteli bir ses üretimine yardımcı olur.

Kaynakça

- Akdeniz, H.B. (2017). VI. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu Tam Metin Kitabı "İnsan Sesinin Tınısından Keman Tınısına" Kütahya, s. 296-301.
- Akdeniz, H. B. (2019). *Keman Eğitimine Yeni Bir Yaklaşım*. Ankara: Gece Kitaplığı, s. 40-102.
- Arney, K.M. (2006). *A Comparison of the Violin Pedagogy of Auer, Flesh and Galamian: Improving Accessibility and use Through Characterization and Indexing*. Yüksek Lisans Tezi, The University of Texas at Arlington, USA, s. 42.
- Arıkan, R. (2011). *Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bartlett, B., & Bartlett, J., (2009). *Practical Recording Techniques*. Focal Press.
- Çalışır, F. (2000). *Çalgı Bilgisi*. Ankara: Evrensel Müzikevi Yayınları.

- Chudy, M. (2016). *Müzik İcracılarının Tınlarına Göre Ayrımı: Klasik Çello İcrasında Enstrümantal Jest, Ton Kalitesi ve Algı İlişkisi Üzerine*.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2014). *Nitel Araştırmanın Temelleri: Temellendirilmiş Teori Geliştirmek için Teknikler ve Prosedürler*. Ankara: Sage Yayınları.
- Ergen, D. ve Bilen, S. (2010). İlk Öğretim Sürecinde Eşlikli Çalmaya Dayalı Keman Eğitiminin Entonasyon, Özgüven ve Tutum Üzerindeki Etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), s. 23-32.
- Flesch, C. (1930). *The Art of Violin Playing: Artistic Realization and Instruction*. (Rev.ed.) Carl Fischer. New York.
- Flesch, C. (1939). *The Art of Violin Playing. Book One*. Carl Fischer, New York, 2nd rev. edition. English translation by Martens, F. M.
- Galamian, I. (1962). *Principles of Violin Playing and Teaching*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Göbelez, C. (1996). *Çalgılar Dünyasında Keman*. İstanbul: Lizst Müzikevi Yayınları, s. 65-66.
- Hosken, D. (2011). *An Introduction to Music Technology*. Routledge.
- Howard, D. M., & Angus, A. S. J. (2017). *Acoustics and Psychoacoustics*. Routledge.
- Juslin, PN, & Sloboda, JA (Ed.). (2011). *Handbook of Music and Emotion: Teori, Araştırma, Uygulamalar*. Oxford Üniversitesi Yayınları. 2.
- Krumhansl C. L. (1989). *Why is Musical Timbre so Hard to Understand? In Structure and Perception of Electroacoustic*. İçinde Nielzén S. & Olsson O. (Eds). Sound and Music, (ss. 43-53). Elsevier.
- Lavengood, M. (2017). *A New Approach to the Analysis of Timbre*. City University of New York.
- LeBrecht, J. & Kaye, D. (2013). *Sound and Music for the Theatre*. Focal Press.
- Marchuk, O. (2012) *Violin Intonation*. Yüksek Lisans Tezi. Lahti University of Applied Sciences.
- Martens H.F. (2006). *Violin Mastery: Interviews with Heifetz, Auer, Kreisler and Others*. Mineola, New York: Dover Publications. (s. 75)
- Robert, H. (2017). Müzik Eğitiminde Metaforlar: Öğrenci Deneyimlerinin Analizi. *Uluslararası Müzik Eğitimi Dergisi*, 35(1), 88-100.
- Schulte, E.A. (2004). *An Investigation of the Foundational Components and Skills Necessary for a Successful First-Year String Class: a Modified Delphi Technique Study*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. The Ohio State University, USA.
- Stefanov, P. (2017). *General Acoustic Features of String Instruments*. 56th Science Conference of Ruse University, s. 47.
- Stowell, R. (2010). *Kemanın Cambridge Arkadaşı*. Cambridge Üniversitesi Yayınları.
- Yaygıngöl, E. (2019). *Kemanda Yay ile Ses Üretimi ve Ses Üretiminin Teknik Analizi*. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanatta Yeterlik Tezi. Eskişehir, s. 29.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüreğir, Y. (1997). *Orkestra ve Çalgıları*. Adana: Teknik Ofset.

Zeren, A. (2014). *Müzik Fiziği*. İstanbul: Pan Yayıncılık, s. 11.

Görsel Kaynaklar

Görsel 1. Farklı müzikal kaynaklardan çıkan seslerin grafiği (<http://physics.info/music/>, Erişim tarihi: 01.07.2023).

Görsel 2. Antonius Stradivarius (d. 1644; Cremona, Lombardy - ö. 18 Aralık 1737; Cremona, Lombardy) <https://www.wikiwand.com/tr/Antonio Stradivari> Erişim tarihi: 28.06.2023.

Görsel 3. Naziler tarafından 2.Dünya savaşında kaçırılan ve 78 yıl sonra bulunan bir Stradivarius kemanı <https://www.classicfm.com/discovermusic/instruments/violin/lost-stradivarius-stolen-nazis-found-france/> Erişim tarihi: 26.06.2023.

Görsel 4. Zeren, A. (2014). *Müzik Fiziği*. Pan Yayıncılık. s.11.

Görsel 5. (Kişisel arşiv).

Görsel 6. (a-b) Yaygıngöl, E. (2019) Kemanday ile Ses Üretimi ve Ses Üretiminin Teknik Analizi Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanatta Yeterlik Tezi. Eskişehir. s.30

Görsel 7. (Kişisel arşiv).

Görsel 8. (Kişisel arşiv).